

Bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá các dân tộc ở Tiên Yên: Những thành công bước đầu

Cập nhật lúc 07:56, Thứ Sáu, 01/03/2013 (GMT+7)

Huyện Tiên Yên được biết đến là một trong những địa phương có các loại hình văn hoá, lễ hội của bà con dân tộc vùng cao rất đa dạng và đặc sắc. Mặc dù có nhiều lễ hội mới chỉ được phục dựng trong một thời gian ngắn thế nhưng đã để lại ấn tượng sâu sắc đối với người dân nơi đây, sự hiệu quả của nó cho thấy việc bảo tồn, duy trì và phát huy các lễ hội của huyện Tiên Yên bước đầu đã đạt được những kết quả tích cực.

Phong phú các di sản văn hoá đặc sắc

Huyện Tiên Yên hiện có tổng số 38 di tích lịch sử, văn hoá, trong đó tập trung nhiều nhất tại thị trấn Tiên Yên với 5 di tích, xã Tiên Lãng 10 di tích, xã Điền Xá 4 di tích, xã Đông Hải 4 di tích... Trong tổng số 38 di tích, có 9 di tích đã được kiểm kê đưa vào danh mục quản lý theo Quyết định 1405/QĐ-UBND ngày 5-5-2004 của UBND tỉnh Quảng Ninh. Hầu hết các di tích đã có lịch sử hình thành từ rất lâu đời và có giá trị lớn gắn liền với huyện Tiên Yên từ nhiều đời nay.

Người dân xã Phong Dụ (Tiên Yên) đang dựng mô hình nhà sàn tại Lễ hội văn hoá dân tộc Tày năm 2013.

Trong 38 di tích, có một số nơi đã được tôn tạo từ nguồn ngân sách nhà nước và huy động từ nguồn xã hội hoá như: Bia tưởng niệm nơi Bác Hồ dừng chân (xã Tiên Lãng); di tích Khe Giao (xã Điền Xá), nhà thờ thị trấn Tiên Yên, miếu Đại Vương (xã Hải Lạng), chùa Linh Quang (thị trấn)... Hiện nay các di tích lịch sử, văn hoá này thu hút khá đông người dân trong và ngoài huyện đến sinh hoạt tín ngưỡng và tham gia các hoạt động từ thiện. Ngoài ra, trên địa bàn huyện còn có các công trình kiến trúc lịch sử như phố cổ Tiên Yên, kiến trúc nhà Pháp cổ, di chỉ người Việt cổ Hòn Ngò (thôn Hà Trảng Đông - xã Đông Hải)... Do xu hướng phát triển, hiện nay trên địa bàn huyện bóng dáng ngôi nhà sàn của người dân tộc thiểu số hầu như không còn, thay vào đó là nhà xây gạch kiên cố, các vật dụng dùng trong sản xuất như: Gùi, hái, ngọc, cối xay, dằm, sàng... hầu như rất ít hoặc không được người dân tộc thiểu số sử dụng.

Qua tìm hiểu chúng tôi được biết, hiện tại huyện Tiên Yên còn có 4 dân tộc vẫn giữ được trang phục truyền thống của mình: Dao (Thanh Phán, Thanh Y), Sán Chỉ, Tày, Nùng. Tuy nhiên chỉ có 2 dân tộc là thường xuyên mặc y phục truyền thống (Dao và Sán Chỉ). Mặc dù những dân tộc nêu trên còn lưu giữ được trang phục truyền thống của dân tộc mình song chủ yếu là trang phục của nữ giới, trang phục nam giới gần như đã mất hẳn. Trong mấy năm gần đây các loại hình văn hoá lễ hội, di tích lịch sử của huyện Tiên Yên đã thu hút được đông đảo người dân trong và ngoài tỉnh về tham quan, chiêm ngưỡng vì thế nó đang mở ra cho địa phương này khả năng phát triển kinh tế du lịch.

Nỗ lực bảo tồn

Đề án bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hoá các dân tộc giai đoạn 2011-2015 và định hướng đến năm 2020 của huyện Tiên Yên đặc biệt chú trọng đến vai trò gắn liền quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội với chương trình xây dựng nông thôn mới và phong trào “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá ở khu dân cư”.

Bà Nguyễn Thanh Thuỷ, Phó phòng Văn hoá - Thông tin huyện Tiên Yên cho biết: “Thực hiện Đề án bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hoá các dân tộc, trong giai đoạn vừa qua chúng tôi đã có nhiều cách làm khác nhau nhưng phù hợp với thực tế của địa phương nhằm phát huy điểm mạnh và hạn chế các yếu kém. Hiện tại trên địa bàn huyện cũng đã có 3 CLB hát then, một loại hình sinh hoạt của bà con dân tộc Tày. Đặc biệt các lễ hội của người Dao, Tày, Sán Chỉ... đã được phục dựng lại hoàn toàn và nó đã tạo niềm tin đối với bà con ở đây. Trước kia họ rất ngại khi phải tham gia các hoạt động này nhưng nay điều đó đã thay đổi, mỗi khi có các hoạt động lễ hội được tổ chức là người dân nhiệt tình tham gia thể nên nhiều loại hình sinh hoạt tưởng như đã mất nay bắt đầu được tổ chức rất đa dạng và đặc sắc mang đậm nét đời sống của mỗi dân tộc”.

Một trong những khó khăn đối với việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá ở Tiên Yên, đặc biệt là đối với loại hình văn hoá phi vật thể như: Hát, nghi lễ... vì những người am hiểu đều tuổi đã cao, thậm chí có người đã mất trong khi đó đối tượng trẻ tuổi thì hầu như không thích tiếp xúc và học hỏi. Để không làm mất đi những giá trị văn hoá đó, huyện Tiên Yên tập trung đẩy mạnh công tác tuyên truyền, vận động, giáo dục, thuyết phục quần chúng nhân dân, hội viên của mình nêu cao tinh thần trách nhiệm thực hiện việc bảo tồn, giữ gìn bản sắc văn hoá của các dân tộc bằng các văn bản chỉ đạo và có các hình thức hoạt động phù hợp, thiết thực, đáp ứng nguyện vọng của các dân tộc ở địa phương, đơn vị. Lồng ghép việc bảo tồn, giữ gìn và phát huy bản sắc văn hoá các dân tộc với việc xây dựng nông thôn mới thông qua việc đưa nội dung trên vào hương ước, quy ước của từng khu dân cư. Mặc dù bước đầu hiệu quả chưa cao, thế nhưng nó cũng mang lại những tín hiệu khả quan đó là người dân chú ý đến những giá trị văn hoá của cha ông hơn, không ngần ngại khi tham gia nữa.

Việc bảo tồn, phát huy giá trị các di sản văn hoá huyện Tiên Yên nhằm tôn vinh các giá trị văn hoá truyền thống tốt đẹp của các dân tộc đồng thời kích lệ sáng tạo các giá trị văn hoá mới góp phần giảm dần sự chênh lệch về mức sống và hưởng thụ văn hoá giữa các vùng, các dân tộc, gắn kết giữa phát triển kinh tế với bảo tồn và phát triển văn hoá các dân tộc. Tuy nhiên, để đạt được kết quả đó Tiên Yên cần tăng cường đầu tư của Nhà nước, đẩy mạnh xã hội hoá các hoạt động văn hoá, huy động mọi nguồn lực cho bảo tồn và phát triển văn hoá các dân tộc, đặc biệt tại các địa bàn trọng điểm, vùng đồng bào dân tộc, vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn, có như thế việc bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hoá, lễ hội ở huyện Tiên Yên mới đạt kết quả cao.

Duy Linh